

Baukje Schippers

Samenvatting van het proefschrift

Reduction of coercive measures. A multidisciplinary approach in care for people with intellectual disabilities.

(NL: Afbouw van vrijheidsbeperkingen. Een multidisciplinaire aanpak in de zorg voor mensen met een verstandelijke beperking)

Het is belangrijk om accurate gegevens te verzamelen over de dagelijkse toepassing van vrijheidsbeperkingen. Daarom is onderzocht of de registratie van vrijheidsbeperkingen gestandaardiseerd kan worden en tot betrouwbare gegevens leidt. Met behulp van een flexibele onderzoeksopzet was het onderzoek gericht op optimalisatie van een registratiesysteem dat zowel betrouwbaar als zinvol is en dus de grootste kans van slagen heeft. De betrouwbaarheid van de dagelijkse registraties van begeleiders werd getoetst aan de hand van registraties van onafhankelijke observatoren en informanten. Een panel van professionals en cliëntvertegenwoordigers reflecteerde op de resultaten om deze betekenis te geven.

Dit deelonderzoek maakte duidelijk dat registratie voor een deel (44%) betrouwbare resultaten geeft. Reflecties van het panel wijzen op de wisselende mate van bewustzijn onder zorgprofessionals als verklaring voor de minder accurate registraties. Daarnaast geven zij aan dat het identificeren van dagelijkse zorg als vrijheidsbeperking moeilijk is. Het doel waarmee en de context waarbinnen de maatregel wordt toegepast kan de identificatie bemoeilijken. Dossieranalyse naar het succes van de implementatie van een registratiesysteem bevestigd de bevinding dat een routinematige en adequate registratie van vrijheidsbeperkingen voor een deel haalbaar is.

De Wet zorg en dwang kent een registratieplicht en stelt criteria vast voor de identificatie en registratie van vrijheidsbeperkingen en draagt daarmee bij aan een betere rechtsbescherming van mensen met een verstandelijke beperking. Beschouwingen van deskundigen met brede wetenschappelijke en praktische kennis over de wettelijke criteria maken duidelijk dat zowel het criterium van verzet als de negen limitatieve categorieën van onvrijwillige verduidelijkt moeten worden teneinde betrouwbare gegevens te verzamelen.

Het onderzoek liet een verband zien tussen lagere scores op communicatief en sociaal adaptief functioneren van cliënten en de toepassing van vrijheidsbeperkingen. Eveneens, bleek een verband tussen uitdagend gedrag van cliënten, zoals agressief en destructief gedrag, maar ook zelf -verwondend en stereotiep gedrag, en vrijheidsbeperkingen die worden toegepast bij direct en onvoorzien gevaar

Een multidisciplinair programma bestaande uit bewustwording en registratie op organisatieniveau, multidisciplinair overleg op het niveau van het woonzorgteam en multidisciplinair interveniëren op het niveau van de cliënt is effectief gebleken ten aanzien van het afbouwen van vrijheidsbeperkingen. De multidisciplinaire aanpak werd uitgevoerd door een expertiseteam dat bestond uit verschillende disciplines zoals psychologen, orthopedagogen, (para)medici, video begeleiders, juristen, cliëntvertegenwoordiger etc. De effectiviteit van de methode werd getoetst aan de van een clustered randomized trial.

Het expertiseteam werkte nauw samen met de zorgteams van 16 woonvoorzieningen (interventiegroep) op een methodische wijze aan het afbouwen van vrijheidsbeperkingen. Het gebruik van vrijheidsbeperkingen over een periode van 2 jaar werd vergeleken met 14 woonvoorzieningen uit de controlegroep. De woningen in de interventiegroep bleken significant meer vrijheidsbeperkingen te hebben afgebouwd (20,1% versus 40,3%).